

Projekt „Schronienie” - finał

We współpracy z pracownikami Parku powstało sześć prac polskich artystów i projektantów – Aleksandry Wasilkowskiej, Huberta Czerepoka, Jarosława Hulbója, Pawła Jasiewicza, Jakuba Szczęsnego oraz Leszka Golca i Tatiany Czekalskiej. Wystawa zostanie również pokazana podczas tegorocznej, ósmej edycji Łódź Design Festival (9-19 października). Projektowi towarzyszy obszerna publikacja, do której teksty napisali antropolożka Ewa Klekot, badacz historii architektury Tatr Polskich i Podtatrza Zbigniew Moździerz oraz filozof i krytyk sztuki Iwo Zmysłony.

„Schronienie” to zapis artystycznej refleksji nad polskimi Tatrami – spojrzenie na endemiczną przyrodę, kulturę i tradycję jako na źródło inspiracji, ale też rezerwuar problemów, stereotypów i mitologii. Czy istnieje coś takiego jak współczesna tożsamość tego miejsca? Na czym ona polega? Czy to w ogóle jest miejsce, czy raczej dynamiczne pole, otwarte do negocjacji? Jaka jest jego struktura? Kto ma tutaj władzę? Jaką rolę odgrywają procesy przyrodnicze, a jaką pełni kultura? Jakie dominują przesady? Jakie konflikty wartości zachodzą? Jak można je rozwiązywać przy wykorzystaniu metod i narzędzi wypracowanych przez współczesną sztukę i design?

Jednym z celów projektu jest problematyzacja utartych stereotypów myślenia o Tatrach – ich przepracowanie i próba dekonstrukcji. Tatry to przecież nie tylko przyroda, ale złożony system podmiotów – oprócz wyróżnionej w tym polu pozycji Tatrzańskiego Parku Narodowego, ważną rolę odgrywają tu górale, czyli rdzenni mieszkańcy Podhala, ponadto m.in. strażnicy, przewodnicy tatrzańscy, ratownicy TOPR, badacze przyrody, właściciele wyciągów, tras narciarskich i kolei linowych, pracownicy schronisk, wykwalifikowani taternicy, grotolazi, wspinacze skałkowi, wreszcie mieszkańcy Zakopanego oraz turyści, których liczba waha się na poziomie trzech milionów rocznie. Każda z tych grup posiada odrębną tożsamość, własne potrzeby, emocje i interesy.

Tatry to również złożone imaginarium, które organizuje wyobraźnię zbiorową Polaków. W naszej świadomości funkcjonuje głównie jako miejsce urlopów, aktywnego wypoczynku, majestatycznych widoków oraz kontaktu z dziką przyrodą. Góry są malownicze, ale i niebezpieczne, zwłaszcza dla „ceprów” – niemal codziennie słyszymy doniesienia o lekkomyślnych turystach, którzy wyszli w góry i nie potrafili z nich zejść, nierzadko też o wypadkach, które kończą się tragedią.

Dla wielu z nas Tatry to miejsce wyróżnione na mapie narodowej kultury – źródło inspiracji przedwojennych artystów, uświęcone krzyżem na Giewoncie, historią papieskich pielgrzymek. Podhale od stu kilkudziesięciu lat uchodzi za „ostoję polskości”. Na to nakłada się jednak wizja dzisiejszego Zakopanego jako „zimowej stolicy Polski” – miasta pełnego kontrastów, zatłoczonego w sezonie, a wymarłego poza nim, gdzie urokliwa góralska tradycja i mitologia Młodej Polski przenika się z chaosem szyldów, pstrokatych banerów i reklam oraz bałaganem architektonicznym.

Rolą sztuki jest tego rodzaju stereotypy problematyzować, kwestionować, a niekiedy odwrócić. Dlatego artyści biorący udział w „Schronieniu” nie bali się podejmować tematów kontrowersyjnych i trudnych – ich prace nie są więc po to, aby cieszyć oko, ale by stawiać pytania, wskazywać na problemy i zmuszać nas do refleksji.

Ważnym, integralnym elementem projektu „Schronienie” był również proces jego powstawania. Prowadząc kwerendę, artyści i projektanci współpracowali z pracownikami Parku – przewodnikami, strażnikami oraz badaczami przyrody i historii Tatr. Współpraca ta polegała na wspólnych dyskusjach, konsultacjach i spacerach po górskich szlakach. Na wystawie widzimy więc tylko

ostateczny rezultat - efekt kilkumiesięcznego procesu dialogu i wzajemnej inspiracji.

Wernisaż: 20.09.2014 (sobota), godz. 17, Zespół Dworsko-Parkowy, Kuźnice 1, Zakopane

www.schronienie.tpn.pl